

Benchmark milieu care-instellingen 2018

Rotterdam, 12 september 2019

Bedrijf:
MPZ/care-instellingen
IC: 93

Contactpersoon:
Dhr. Adriaan van Engelen
Mevr. Carmen M. van den Berg

t 010 – 238 28 34
e c.vandenberg@stimular.nl

Dit project is mogelijk gemaakt door:

MPZ milieuplatform zorgsector

COLOFON

Stichting Stimular is de werkplaats voor Duurzaam Ondernemen. Wij vertalen de groeiende vraag om duurzaamheid naar praktische instrumenten en werkwijzen voor bedrijven, brancheverenigingen, overheidsorganisaties en zorgaanbieders. Tips en praktijkervaringen delen we via DuurzaamMKB.nl en DuurzameBedrijfsvoeringOverheden.nl. Ons doel is dat ondernemers en managers in alle beslissingen duurzaamheid meenemen. Kenmerken van onze werkwijze zijn maatwerk, heldere communicatie en inspirerende contacten met ondernemers.

Stichting Stimular
Botersloot 177
3011 HE Rotterdam
t 010 - 238 28 28
e mail@stimular.nl
i www.stimular.nl

Tenzij schriftelijk anders overeengekomen blijft het gedachtegoed in dit document eigendom van Stimular en mag het door de opdrachtgever uitsluitend worden gebruikt voor eigen gebruik. Tenzij schriftelijk anders overeengekomen zijn op al onze diensten onze algemene voorwaarden van toepassing.

I N H O U D S O P G A V E

1	INLEIDING OP DE BENCHMARK.....	1
2	GEHANDICAPTENZORG	2
	2.1 Over de deelnemers	2
	2.2 Resultaten	2
3	GEESTELIJKE GEZONDHEIDSZORG (GGZ)	4
	3.1 Over de deelnemers	4
	3.2 Resultaten	4
4	VERZORGING EN VERPLEGING.....	6
	4.1 Over de deelnemers	6
	4.2 Resultaten	6
5	VERSCHILLEN TUSSEN DE SECTOREN.....	8
	5.1 Energie bedrijfspand	8
	5.2 Water & afvalwater	8
	5.3 Afval	8
	5.4 Vervoer	8
	BIJLAGE: BENCHMARK DRIE TYPEN CARE.....	9

1 INLEIDING OP DE BENCHMARK

Stimular stelt regelmatig benchmarks op voor sectoren of specifieke groepen organisaties. Aan de hand van goed ingevulde en gecontroleerde Milieubarometers berekent Stimular de gemiddelde milieuprestatie per FTE, m² of productieomvang (bijvoorbeeld omzet of bezette bedden) zodat organisaties zich kunnen spiegelen aan de gemiddelde en beste milieuscores in hun branche. Voor de care wordt deze milieubenchmark sinds 2009 jaarlijks uitgevoerd. Voor de care is deze aanpak nieuw¹. In dit rapport worden de resultaten van de care gepresenteerd in grafieken en kengetallen van de benchmarkanalyses van de sectoren :

- Gehandicaptenzorg
- Geestelijke gezondheidszorg (GGZ)
- Verzorging en verpleging

De benchmark milieu care-instellingen is samengesteld met in totaal 28 deelnemende instellingen. De instellingen hebben hun verbruiksgegevens beschikbaar gesteld via de Milieubarometer². Deze online tool is een handig instrument om de milieuprestatie en CO₂-footprint van instellingen te meten. Na het invullen van de milieugegevens vertaalt de Milieubarometer deze in heldere milieugrafieken, een CO₂-footprint en kengetallen. Niet alleen aardgas en elektriciteit, maar ook water, afval en vervoer spelen een grote rol in de milieu-impact en CO₂-uitstoot.

In Tabel 1 is een overzicht gegeven van de 28 deelnemers van de benchmark milieu care-instellingen 2018. Een benchmark is het gemiddelde van de cijfers van alle ingevulde Milieubarometers samen. Het maakt daarom voor de uitkomst van de benchmark niet uit of een instelling verschillende locaties in een enkele barometer of in aparte barometers in heeft gevuld. Het heeft wel invloed op de spreiding: barometers van weinig locaties laten meer spreiding zien dan barometers waar veel locaties tegelijk zijn meegenomen. De staafdiagrammen in de grafieken representeren de ingevulde Milieubarometers. De drie sectorbenchmarks zijn in totaal bruto oppervlak vergelijkbaar in grootte.

Tabel 1 – Overzicht deelnemers benchmark milieu care-instellingen 2018

	Deelnemende instellingen	Aantal locaties	Oppervlakte (BVO ³)	Bezette bedden
Gehandicaptenzorg	6	Ca. 600	Ca. 630.000 m ²	Ca. 6.100
GGZ	5	Ca. 40	Ca. 560.000 m ²	Ca. 3.200
Verpleging en verzorging	17	Ca. 80	Ca. 590.000 m ²	Ca. 6.800

¹ Voor de geestelijke gezondheidszorg (GGZ) is over 2013 een benchmark uitgevoerd. Voor de verzorging en verpleging heeft de laatste benchmarkanalyse in 2017 plaatsgevonden.

² De tool is online te vinden op: www.milieubarometer.nl.

³ Bruto vloeroppervlakte.

2 GEHANDICAPTENZORG

2.1 OVER DE DEELNEMERS

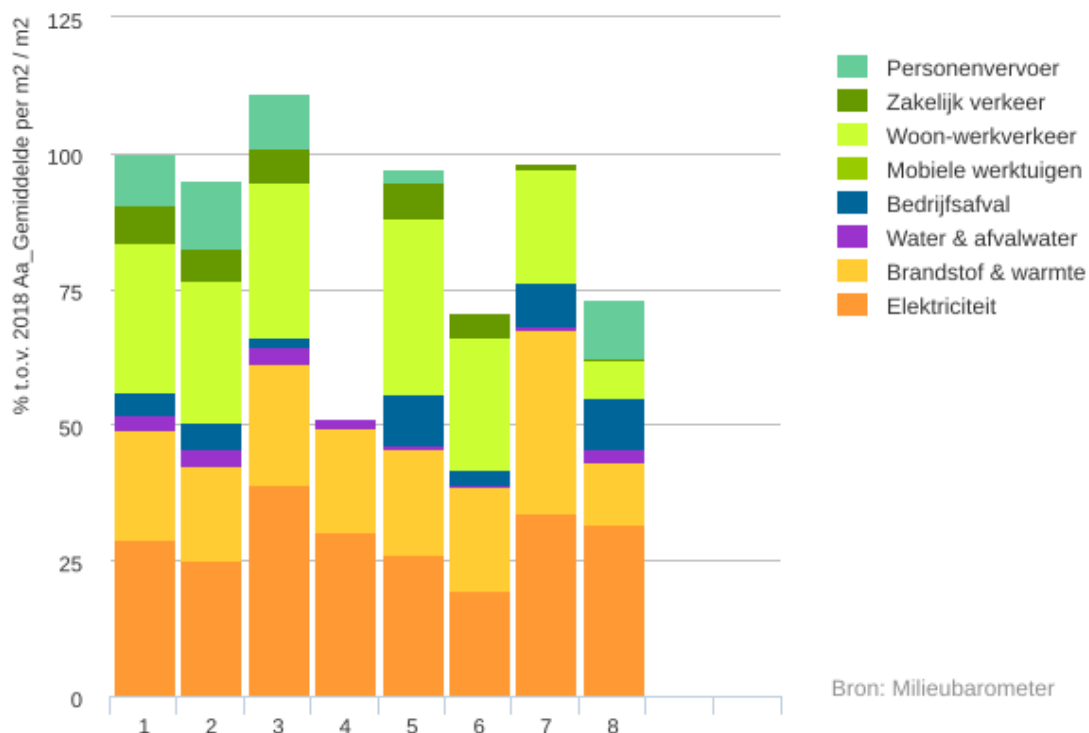
Voor de benchmark van de gehandicaptenzorg is de Milieubarometerdata van zes organisaties gebruikt. In totaal beslaat de steekproef 630.000 m² aan zorginstellingen voor ongeveer 6.100 bezette bedden en ca. 600 locaties.

De benchmarkt betreft een mix van verschillende locaties, van kleine woonlocaties tot grote zorgparken. Organisaties kunnen meerdere barometers invullen bijvoorbeeld bij meerdere locaties: staafgrafiek 2-8 in Figuur 1.

Van twee organisaties is de data van 2017 gebruikt, daar de gegevens voor 2018 nog niet beschikbaar waren. Omdat de cijfers niet sterk veranderen in één jaar tijd is dit geaccepteerd.

2.2 RESULTATEN

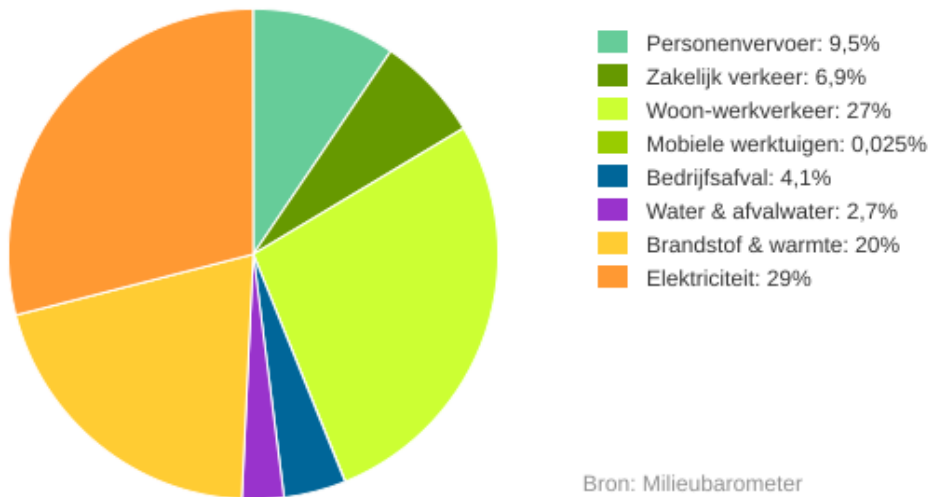
In Figuur 1 is het branchegemiddelde zien van de gehandicaptenzorg. Tussen de organisaties zijn verschillen zichtbaar in milieuscore. De verschillen zijn voornamelijk zichtbaar bij de thema's vervoer en afval.

Figuur 1 – Benchmark milieuscore gehandicaptenzorg (per m²) 2018 in staafdiagrammen (staaf 1 is het gemiddelde van 2 t/m 8)

Noot bij figuur: Elektriciteit is in de benchmark als grijze elektriciteit behandeld, zodat er geen vertekend beeld ontstaat in de benchmark voor de milieubelasting van grijze elektriciteit. Als stroom groen wordt ingekocht met Garanties van oorsprong uit Nederland vervalt dit grotendeels. Dit is in de benchmark gehandicaptenzorg voor elektriciteit bij één van de organisaties deels het geval.

In Figuur 2 is de verdeling van het branchegemiddelde weergegeven (staafgrafiek 1 in Figuur 1). De resultaten laten zien dat elektra en gas samen 49% van de milieubelasting veroorzaken. Woonwerkverkeer beslaat gemiddeld 27% van de milieubelasting.

Figuur 2 – Benchmark milieuscore gehandicaptenzorg 2018 in cirkeldiagram

Tabel 2 laat de belangrijkste kengetallen zien in de gehandicaptenzorg (van 630.000 m² met ongeveer 6.100 bezette bedden). Naast het branchegemiddelde is ook een 'beste' waarde gegeven: de beste score welke binnen de deelnemers waargenomen is op het betreffende thema.

Tabel 2 – Benchmark kengetallen gehandicaptenzorg 2018

		Benchmark	Beste
Elektriciteit bedrijfspand			
Elektriciteitsverbruik per vloeroppervlak	kWh/m ²	43	28
Brandstoffen			
Energie voor verwarming per vloeroppervlak	m ³ gas eq./m ²	10	5
Gebouwbonden energie			
Gebouwbonden energie per vloeroppervlak	GJ/m ²	0,7	0,5
Water & afvalwater			
Waterverbruik per bezette bedden	m ³ /bed	84	57
Afval			
Afvalscheiding	%	28	48
Afval per bezette bedden	kg/bed	329	137
Vervoer			
Woon-werkkilometers per medewerker	km/fte	6051	5017
Aandeel OV, fiets en lopen in woon-werkverkeer	%	23	26
Zakelijke kilometers per medewerker	km/fte	1007	818

3 GEESTELIJKE GEZONDHEIDSZORG (GGZ)

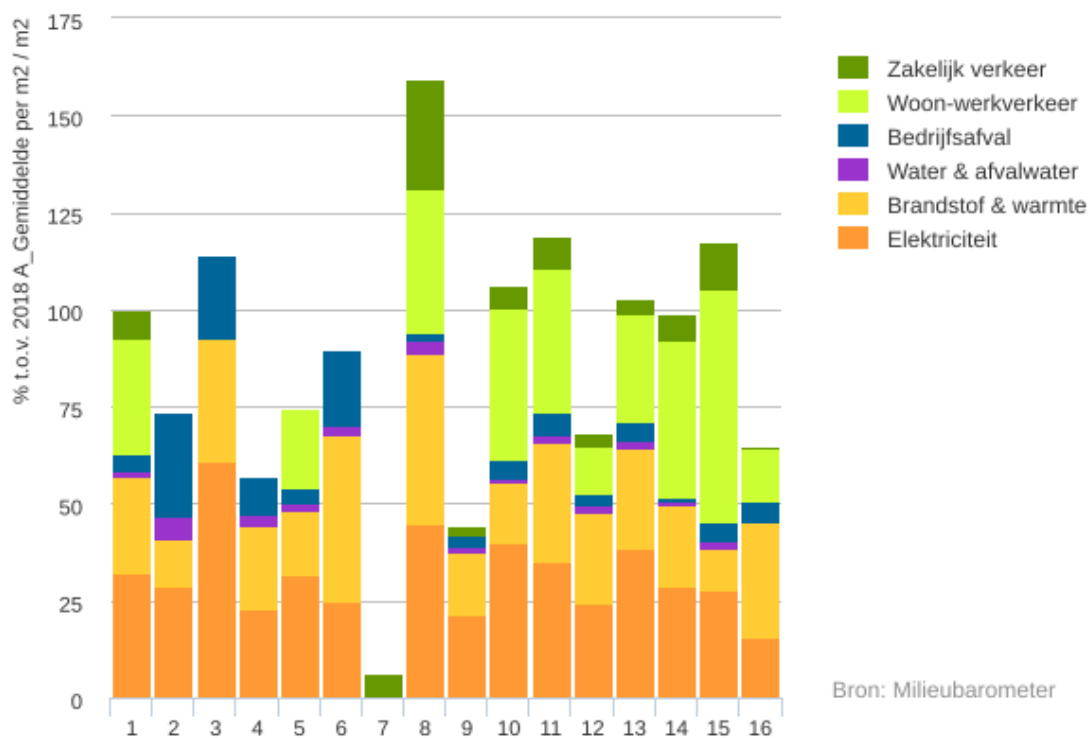
3.1 OVER DE DEELNEMERS

De benchmarking voor de sector 'geestelijke gezondheidszorg' (GGZ) is gemaakt aan de hand van de Milieubarometers van vijf organisaties. In totaal bestaat de steekproef uit ongeveer 40 locaties, verdeeld over 610.000 m² met ongeveer 3.500 bezette bedden.

De GGZ-instellingen van de benchmark variëren van grote locaties met poliklinieken tot kleine buitenlocaties. Deze data is afkomstig van in totaal 15 Milieubarometers (organisaties kunnen voor meerdere locaties de barometers invullen): staafgrafiek 2-16 in Figuur 3.

3.2 RESULTATEN

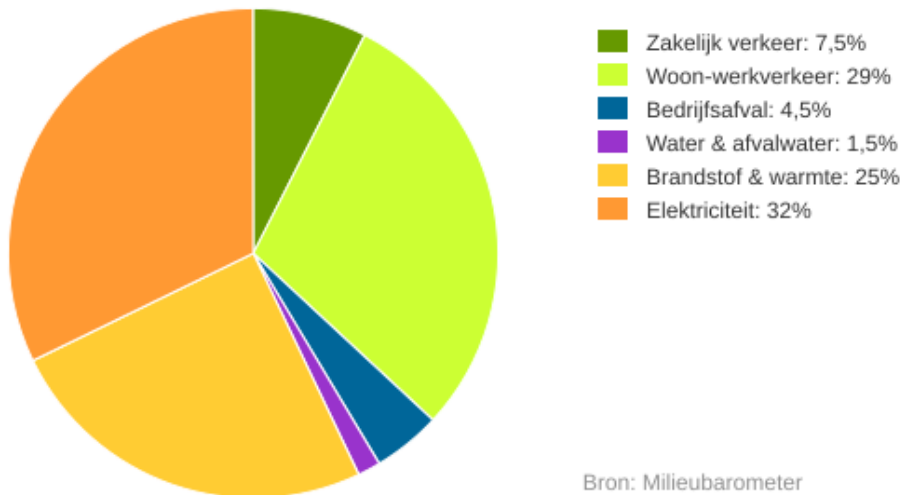
Figuur 3 laat de benchmark zien van de GGZ; staafgrafiek 1 is het branchegemiddelde. Tussen de instellingen zijn grote verschillen zichtbaar. De verschillende milieuscores vallen vooral op bij de thema's vervoer en afval.

Figuur 3 – Benchmark milieuscore GGZ (per m²) 2018 in staafdiagrammen (staaf 1 is het gemiddelde van 2 t/m 16)

Noot bij figuur: Elektriciteit is in de benchmark als grijze elektriciteit behandeld, zodat er geen vertekend beeld ontstaat in de benchmark voor de milieubelasting van grijze elektriciteit. Als stroom groen wordt ingekocht met Garanties van oorsprong uit Nederland vervalt dit grotendeels. Dit is voor de benchmark GGZ echter bij geen van de organisaties het geval.

Figuur 4 laat de verdeling van de milieuscores zien binnen het branchegemiddelde van de GGZ (staafdiagram 1 in Figuur 3). Elektriciteit en gas veroorzaken samen 57% van de milieubelasting. Woon-werkverkeer is 29% van de totale milieu-impact.

Figuur 4 – Benchmark milieuscore GGZ 2018 in cirkeldiagram

De belangrijkste kengetallen van de benchmark van GGZ-instellingen (van 560.000 m² voor ongeveer 3.200 bezette bedden) zijn gegeven in Tabel 3. Naast het branchegemiddelde is ook een 'beste' waarde gegeven: de beste score welke binnen de deelnemers waargenomen is op het betreffende thema.

Tabel 3 – Benchmark kengetallen GGZ 2018

		Benchmark	Beste
Elektriciteit bedrijfspand			
Elektriciteitsverbruik per vloeroppervlak	kWh/m ²	60	40
Brandstoffen			
Energie voor verwarming per vloeroppervlak	m ³ gas eq./m ²	16	9
Gebouwbonden energie			
Gebouwbonden energie per vloeroppervlak	GJ/m ²	1,0	0,7
Water & afvalwater			
Waterverbruik per bezette bedden	m ³ /bed	88	72
Afval			
Afvalscheiding	%	38	57
Afval per bezette bedden	kg/bed	752	160
Vervoer			
Woon-werkkilometers per medewerker	km/fte	8772	5381
Aandeel OV, fiets en lopen in woon-werkverkeer	%	19	26
Zakelijke kilometers per medewerker	km/fte	1870	903

4 VERZORGING EN VERPLEGING

4.1 OVER DE DEELNEMERS

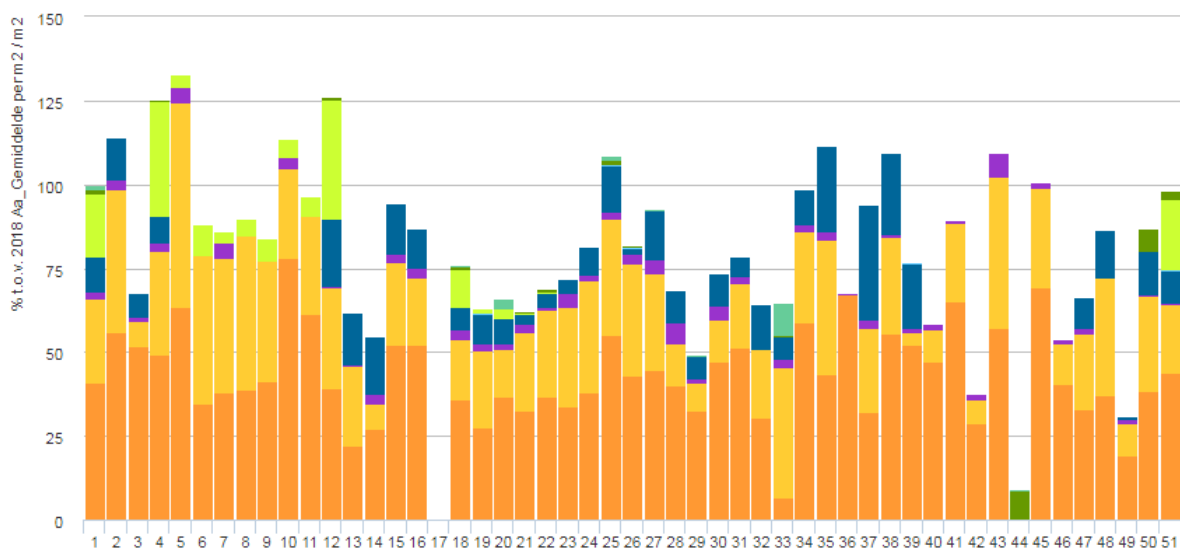
Een totaal van 17 organisaties heeft bijgedragen aan de benchmark verzorgings- en verpleeghuizen in de ouderenzorg 2018. In totaal bestaat de groep uit ongeveer 80 locaties, verdeeld over 590.000 m² met ongeveer 6.800 bedden.

De meeste barometers representeren kleine zorglocaties, met een oppervlak tussen de 5.000-10.000 m². De zorglocaties zijn een mix van verzorgings- en verpleeghuizen. Een paar organisaties betreft grotere parklocaties met een mix van vastgoed voor wonen en zorgservices.

De data is afkomstig van in totaal 50 barometers (organisaties kunnen voor meerdere locaties aparte barometers invullen): staafgrafiek 2-51 in Figuur 5.

4.2 RESULTATEN

Figuur 5 is de benchmark verzorging en verpleging; de eerste grafiek is het branchegemiddelde. De spreiding tussen de instellingen is in sommige gevallen groot, maar door de grote groep middelt de spreiding goed uit. De grootste verschillen zijn terug te zien bij de thema's vervoer en afval. Waar de verhouding tussen gas en elektriciteit sterk afwijkt is dit meestal verklaarbaar door de verschillen in warmtevoorziening (warmtepomp, WKK).

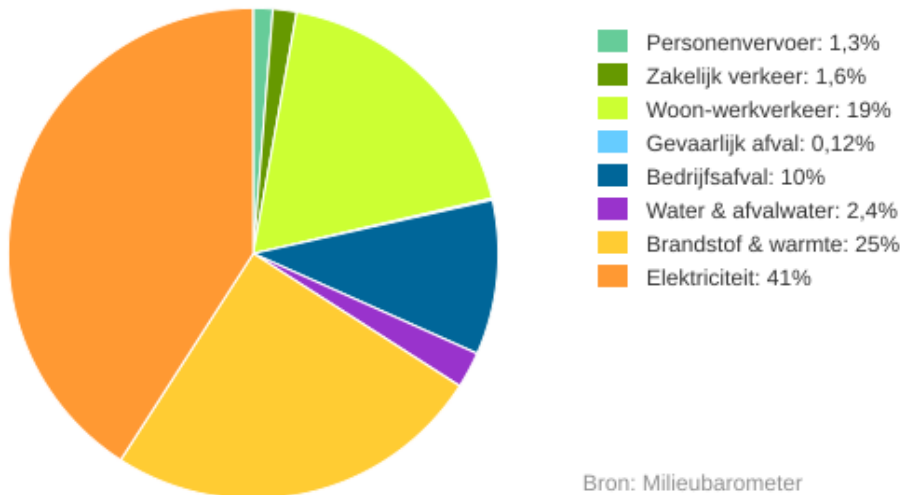

Figuur 5 – Benchmark milieuscore verzorging en verpleging (per m²) 2018 in staafdiagrammen (staaf 1 is het gemiddelde van 2 t/m 51)

Noot bij figuur: Elektriciteit is in de benchmark als grijze elektriciteit behandeld, zodat er geen vertekend beeld ontstaat in de benchmark voor de milieubelasting van grijze elektriciteit. Als stroom groen wordt ingekocht met Garanties van oorsprong uit Nederland vervalt dit grotendeels. Dit is voor de benchmark verzorging en verpleging bij (een deel van) de elektriciteit van 15 milieubarometers het geval.

- Personenvervoer
- Zakelijk verkeer
- Woon-werkverkeer
- Mobiele werktuigen
- Bedrijfsafval
- Water & afvalwater
- Brandstof & warmte
- Elektriciteit

In Figuur 6 is de verdeling weergegeven van de verschillende thema's in de verzorging en verpleging (staafgrafiek 1 in Figuur 5). Gas en elektriciteit veroorzaken de grootste milieubelasting: samen 66%. Woon-werkverkeer zorgt voor 19% van de impact.

Figuur 6 – Benchmark milieuscore verzorging en verpleging 2018 in cirkeldiagram

Tabel 4 laat de belangrijkste kengetallen van de benchmark verzorging en verpleging zien (van 590.000 m² voor ongeveer 6.800 bedden). Naast het branchegemiddelde is ook een 'beste' waarde gegeven: de beste score welke binnen de deelnemers waargenomen is op het betreffende thema.

Tabel 4 – Benchmark kengetallen verzorging en verpleging 2018

		Benchmark	Beste
Elektriciteit bedrijfspand			
Elektriciteitsverbruik per vloeroppervlak	kWh/m ²	64	29
Brandstoffen			
Energie voor verwarming per vloeroppervlak	m ³ gas eq./m ²	13	5
Gebouwegebonden energie			
Gebouwegebonden energie per vloeroppervlak	GJ/m ²	1,0	0,7
Water & afvalwater			
Waterverbruik per bezette bedden	m ³ /bed	60	18
Afval			
Afvalscheiding	%	35	81
Afval per bezette bedden	kg/bed	807	320
Vervoer			
Woon-werkkilometers per medewerker	km/fte	4458	959
Zakelijke kilometers per medewerker	km/fte	373	91

5 VERSCHILLEN TUSSEN DE SECTOREN

Dit hoofdstuk gaat kort in op de waargenomen verschillen tussen de drie categorieën care-instellingen: gehandicaptenzorg, GGZ en verzorging & verpleging (V&V). De verschillen worden per thema besproken. Het is hierbij van belang om de verschillende karakteristieken van de locaties in het achterhoofd te houden; zie ook Tabel 1 en de bijlage van dit rapport.

5.1 ENERGIE BEDRIJFSPAND

Elektriciteitsgebruik zorgt bij alle drie soorten care-instellingen voor de grootste milieu-impact (ongeveer een derde). Per m² vloeroppervlak scoort de gehandicaptenzorg het best; de GGZ en V&V hebben een vergelijkbaar verbruik per m² vloeroppervlak.

Brandstof en warmte zorgen bij allen voor ongeveer een kwart van de milieubelasting. Bij een vergelijking per m² vloeroppervlak zijn de verschillen klein. Omdat een deel van de warmte ook door elektriciteit kan worden voorzien is het van belang ook naar de totale gebouwgebonden energie te kijken. Ook hier scoort de gehandicaptenzorg het beste en de GGZ en V&G vergelijkbaar.

Een verklaring voor de verschillen in (totaal) energiegebruik in het gebouw ligt waarschijnlijk in het feit dat de locaties in de gehandicaptenzorg vooral de woonfuncties betreft (licht, huishoudelijke apparaten en warmte), waar bij de GGZ meer poliklinische met kantoor te vergelijken functies heeft. Bij poliklinisch functie wordt mogelijk minder op het energiebeheer gelet. Voor de V&V van ouderen verwachten we dat het hoger verbruik voornamelijk wordt veroorzaakt door meer vraag om ventilatie en verwarming.

5.2 WATER & AFVALWATER

Het waterverbruik en daarmee volgend afvalwater zijn een klein deel van de milieubelasting (2-3%) bij alle type zorginstellingen. Per bed scoort de verzorging en verpleging het beste in waterverbruik. De locaties van de gehandicaptenzorg en de V&V zijn redelijk vergelijkbaar in functie, maar het waterverbruik in de gehandicaptenzorg ligt significant hoger. Mogelijk kan dit verklaard worden doordat sommige locaties daar een zwembad hebben. Bij de GGZ zijn er minder bewoners, waarmee het verbruik berekend per bed vertekent en hoger wordt.

5.3 AFVAL

Afval is bij alle care-instellingen 4-10% van de milieubelasting. GGZ en V&V scoren significant beter (ongeveer 10 procentpunten) in afvalscheiding dan de gehandicaptenzorg. Op het punt afval scheiden kunnen alle sectoren nog verbeteren. Bij V&V is afval het grootst.

5.4 VERVOER

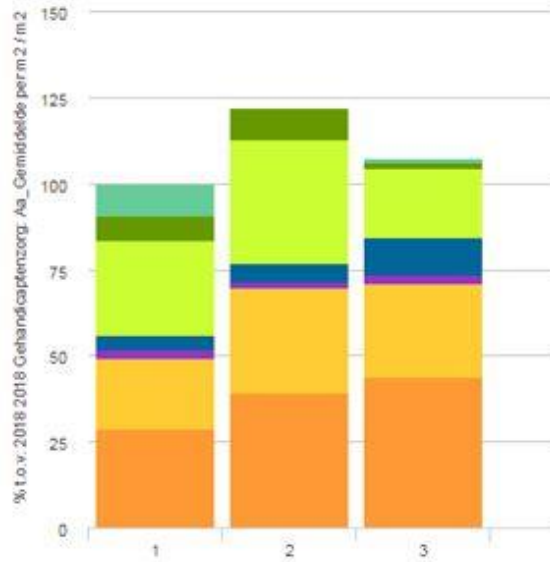
De milieubelasting van vervoer verschilt aanzienlijk tussen de drie categorieën. Hier moet direct bij vermeld worden dat personenvervoer niet geanalyseerd is bij de GGZ door gebrek aan voldoende data. Goederenvervoer is bij geen van de categorieën meegenomen.

Het woon-werkverkeer is ongeveer een kwart van de milieubelasting. Per medewerker wordt het meest geforensd bij de GGZ, waar gespecialiseerder personeel nodig is. Bij de gehandicaptenzorg en nog meer bij de V&V wonen de werknemers relatief dichtbij werk.

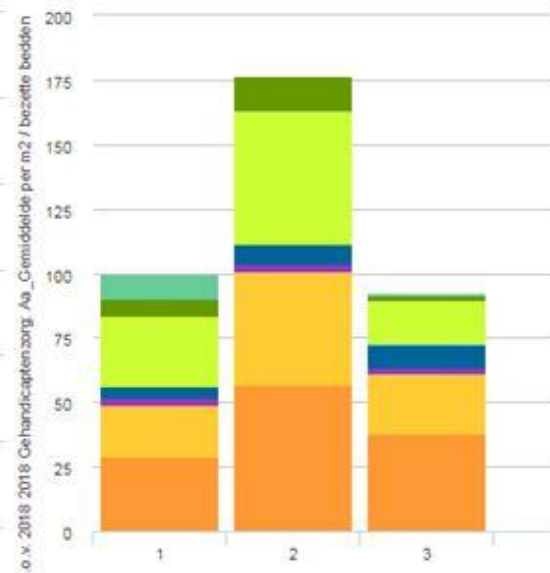
Zakelijk verkeer (2-8%) is het minst een milieuthema in verzorgings- en verpleeghuizen. Hier is relatief weinig zakelijk verkeer van medewerkers nodig tussen de locaties. In de GGZ worden er relatief veel zakelijke kilometers gemaakt.

Ook het vervoer van cliënten tussen locaties is nauwelijks van toepassing bij de V&V, waar personenvervoer maar 1% van de impact is versus 10% bij de gehandicaptenzorg.

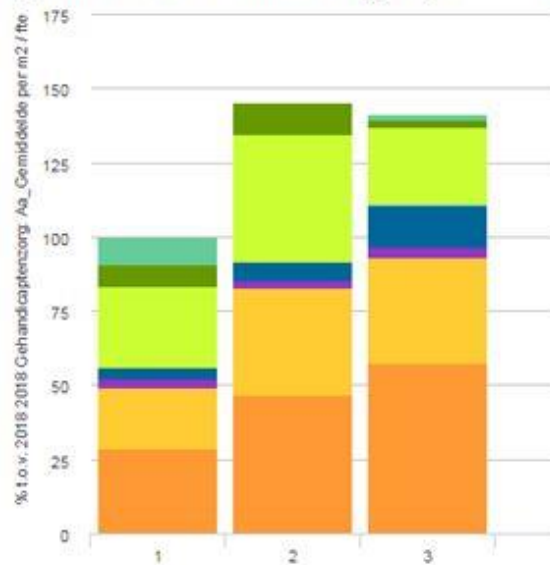
BIJLAGE: BENCHMARK DRIE TYPEN CARE

Figuur 1: Drie benchmarks (/m²)

Figuur 2: Drie benchmarks (/bezet bed)

Figuur 3: Drie benchmarks (/fte)

- Personenvervoer
- Zakelijk verkeer
- Woon-werkverkeer
- Mobiele werktuigen
- Gevaarlijk afval
- Bedrijfsafval
- Water & afvalwater
- Brandstof & warmte
- Elektriciteit

Staf 1: Gehandicaptenzorg
 Staf 2: Geestelijke gezondheidszorg
 Staf 3: Verzorgings- en verpleeghuis